

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Az ének.

Ott születik ez a szívünk közepében... s azután onnan száll, mint valami sugár fel a magas égbe, — az Isten elébe...

Akinek a lelkét nehéz bánat éri s a keserűségnek gyász-harmata remeg bánatos szemébe, hogyha előveszi az énekes könyvet, — Dávid zsoltárait s a dicséreteket — *s buzgón énekelve feltekint az égre* — megnyhül a bánat... s helyén öröm támad... óh mert hisz az ének az ember lelkének megkönnyebbülést ad.

S ha szíved öltözött — nagy sóhajtás között — fekete ruhába... bús, kesergő szíved nem marad magába, hogyha reménykedve, ég felé tekintve énekelsz az Úrnak...

„És ha sokan vannak, akik háborgatnak és sok ellenségeid és sok gyűlölőid“ támadnak ellened... te mély áhitattal *menj bé a templomba, vagy csendes szobádba* — *s ajtódat behajtva, senkitől se' látva* — *énekelj az Úrnak s körül övez téged Ő nagy erejével...* s ha százezer népek mind körül vennének, ne félj te senkitől veled van az Isten!

Vagy ha egyházadnak drága szabadsága, s szép magyar hazádnak ősi alkotmánya romokba heverne és ha *Babilonnak folyó vize mellett búsan keseregne a széjjel szórt nemzet, ne ess te kétségbe s a te hegedűdet ne függeszd fűzfára, hanem énekelve nézz az ég urára...* és ha oszladozni kezd a sötét felhő és ha a szabadság napja újra feljő — *énekelj az Úrnak hálaadó zsoltárt, dicsérd az ő nevét, ő irgalmas voltát...* örömben s a bú között ne távozz el tőle... akkor bizalommal és jó reménységgel nézhetsz a jövőre...

Köröstarcsa 1912 ápril hó.

Szabó János.

Dávid zsoltáraiból.

*Uram! Uram! erős köszálom,
Hallgasd im könyörgésemet:
Vezérelj engem, szabadíts meg,
Mert a gonosz rám tört velett.*

*A kezében az én lelkem
S ha orcám meg is hervadott —
És bánattól rövidül életem,
Mert száz ellen háborgatott:*

*Segítöm lesz Te erős Isten,
Arcodnak jénye rám ragyog,
Hogy ne gyalázhasson hitellen, —
S hazug szava ha elfogyott:
Ajkán a szó igaz legyen!*

*— Uram! Uram! te benned biztam,
Hallád kiáltásom szavát —
És elrejtél szent sátorodban,
Hol a kevély ellenség nem árt: —*

*Vidám az én örvendő lelkem:
Háborúsága megszűnik...
Gyalázat arra, ki hitellen!
A sír sötéten várja itt.*

*— Mert csodálatos nagy hatalmad,
Jóságban élő irgalmad,
Én Uram, Erős Istenem!*

Incze Béla.

A dal.

„Azt mondják, tart éltet a dal“; mibennünk már régóta jóformán csak az tartja a lelket.

A köznép még a miénk, mert szeret énekelni s ha énekel, csak úgy zeng bele a templom. A polgár maga már nem sokat énekel, de sokat tart felőle, hogy felette Fu kántor vagy a kántus szépen énekeljenek.

Az intellektuelek sem mondnak búcsút még addig nekünk, míg a 90-ik zsoltár éneklése meg hatja őket. Benedek Elek ódaszerű lendülettel elmékezik meg ezekről a ritka pillanatokról, Adinál is fel-fel esendül valami zsoltár-motivum.

Eltékintve hát a mi régi szabadságszerető magyar hirüinktől, jobban mondva múltunktól, a régi zsoltár, az ének még mindig jó szolgálatot tesz nekünk.

A missiót járt lelkész tapasztalata szerint is a zsoltár az a könyv, ami a református ember egyházi rekvisitumai közül legutolsónak marad s abban az egyházban, ahol az ének jó kálvinista módra tele szájjal, a tudónek szakadásáig és az ereknek pattanásáig jól kikanyargatva még felzúg: nincs az egyházi életre nagy panasz.

Sokkal többet lehetne szólni az ellen a mostoha

elbánás ellen, amiben az ének- és a zene-ügy általában részesül. Az új lelkészemzedék, ha kántista nem volt, nem tud énekelni, de a kántisták magok se ismerik jól egyházi énekeinket. A tanítói nemzedéknek az a része pedig, mely nem a mi felekezeti képzőnkben nőtt fel, nem is tudhatja azokat. Hanyatlak az ének különösen városainkban és feltűnően növekszik a nem éneklő férfiak és az imakönyves nők száma. De csappant az éneklési kedv a vidéken is és hétköznapi napokon csak az iskolás gyermekek énekelnek, ha énekelnek. A falvakon viszont, ahol állami iskola van, nem sok időbe telik és nem fog énekelni senki.

Akárhogy is forgatom a dolgot, mindenképen aggodalmasnak látom ezt a jelenséget, annyival inkább, mert kétségtelen, hogy a magyar nép szeret énekelni és kifejtett nála a ritmus-érzék. Az is tény, hogy templomainkban az istenitiszletek alkalmával jóformán csak az éneklésnél van még tényleges szerepe a gyülekezetnek.

Eltékintve hát a zene lelkesítő, nemesítő és fegyelmező hatásától, már azért is több súlyt kellene vetni arra, hogy az ifjú nemzedék több zenei ismeretet nyerhessen iskoláinkban. Svájcban még a tornába és az iskolás gyermekek játékába is bevitték a zenét s mi nálunk még a középiskolai tanulónak is jóformán az iskolán kívül a zenedékben vagy magán úton kell az enemü kiképzést megszereznie.

Arról pedig, hogy a nagy városokban vagy a nagyobb gyülekezetekben rendszeres egyházi énekkarok működjenek, alig történik valami gondoskodás. Jó hangú kántoraink ugyan még szép számmal vannak, és van egy pár művészi kvalitású énekesünk is, de olyanok, akik az instrumentális zenében, mint előadó művészek is megállják a helyüket, minél kevesebben vannak.

Igen, mert nem jól fizetjük őket s mert a gazdag egyházakban sem gondoskodunk arról, hogy mint egyházi karnagyok, mint orgonajátósok, zenetanárok megfelelő alkalmazást és helyet nyerhessenek.

A debreceni volt híres kántornak és zenetudós-nak, Szotyori Nagy Károlynak hasonlóan híres művész fiát azért nem választották meg Debrecenben, mert nem vállalkozott arra, hogy a temetések alkalmával az utcán is énekeljen. Mint orgonamesternek és karnagynak is lehetett volna azonban neki aktív foglalkozást adni, mely bőven meghozta volna a ráfordított áldozatot s ilyen állásokat minden nagyobb gyülekezetünkben szervezni kellene.

De eltékintve az ilyen egyházainkban még szokatlan ének- és zene karnagságoktól, a meglévő keretekben és a rendelkezésünkre álló erővel is nagyobb eredményeket lehetne felmutatnunk, ha a vezetők akarnák.

Ezek a vezetők pedig a lelkész és a presbitérium, az esperes és a megye, a kerület és a konvent.

Különösen ez utóbbi, mely az összes tanügyi dolgokban való vezetést a kezébe vette és az iskolákat illetőleg ma már a kerületek megkérdése nélkül is intézkedik. Vagy helyesebben az ének- és zenei ügy terén alig intézkedik (ez a negatívum még nagyobb hatalmat jelent). Mi ehez az ú. n. mindenható konventhez fordulunk most alázatosan és megkérdjük, hogy nem látja-e már eljöttnek az időt az énekügyi reformokra? Helyesli-e, hogy Erdélyben a mixta compositiojú énekeskönyvet használják, Tiszáninnét a Próbaénekesel kísérletezzenek s a másik három kerületben pedig a régi jó zoltár és énekes mellett maradjanak, de egyébként sehol semmi komolyabb zenei reformokra ne gondoljanak? A konvent tegye kötelezővé a zenét és az éneket a theológiakon és a tanítóképzőkben. Gondoskodják arról, hogy a középiskolai tanulók az iskola falai között, amennyiben tehetségök van rá, megfelelő zenei képzést is nyerhessenek. A népiskolákban pedig mindent kövessen el arra, hogy a növendékek az éneket megszeressék. Intézkedjék, hogy minden gyülekezetben, minden templom körül egyházi énekkarok szerveztessenek a az ezeket vezető karnagyok illendő tiszteletdíjat kapjanak. És, ha szabad ilyen magas testületet erre figyelmeztetni, hozza már működésbe azt a híres énekügyi bizottságot is. Budapest városa, a világiak, Kacsóh Pongrácot hívták el a főváros zenéintézőjéül, csak mi egyháziak nem tudnók megbecsülni és értékelni az éneket, a dalt?

„Azt mondják, tart éltet a dal“, — így énekel Tompa.

„Rosz ember, aki nem énekel“, — mondja Luther.

Mind a kettő jól beszél és szépen énekel.

Énök.

A német leányközépiskolák.

Kétségtelen, hogy a ma társadalmának egyik legégetőbb feladata a nőkérdés helyes megoldása, vagy legalább is arra a helyes ösvényre terelése, amely irányban megoldást nyerhet. Mert az bizonyos, hogy egyes szociológusok, némely rajongók és a túlzó feministák eszméi csak olyan magasra csapó hullámok, amelyeket a küzdelem, a viharzás heve magyaráz, de amelyre a vizállás meghatározása szempontjából számba venni nem lehet. Nem is fog a nők szociális hajója oly magasan lebegni; sekélyebb, de biztosabb vizeket kíván a nők gyöngédsége és finomabb arravalósága és elhivatása.

Az azonban tény, hogy a mai társadalmi és megélhetési viszonyok a kérdések kérdésévé tették a nőkérdést. Égetővé vált a nők társadalmi helyzetének megváltoztatása. Ezért a sok panasz, ezért a

nagy tülekedés. A legtöbb szó pedig a leánynevelés mai eszközei ellen esik. S ez természetes is, mert az új, nagy átalakulások a nevelési intézményeknél kapják az első elhatározó irányt. „Amint neveled Jancsit, olyan lesz János,“ Tercsire és Terézre is áll. És a mai leányiskolák ennek az új feladatnak nem felelnek meg, különösen nem nálunk, Magyarországon.

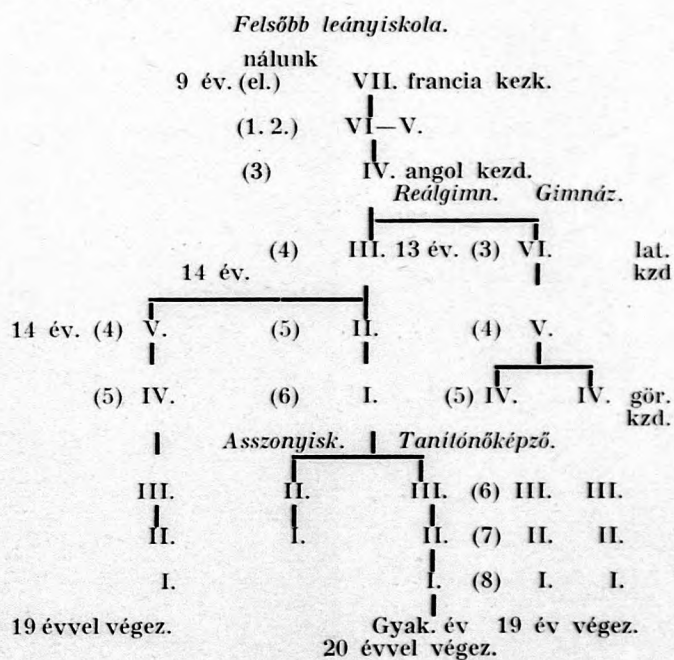
Érthető tehát, hogy a leányiskolák átalakulása küszöbön áll, hogy elérjük legalább a külföldet. Mert ott már több helyen megtörtént az elhatározó lépés. Németországban 1908 szeptember 8-án adta ki a porosz miniszterium a leányiskolákat átalakító szabályzatát s ezáltal irányt jelölt ki az összes német államok enemű törekvései előtt s példát adott más államok részére is. Ebből megtanulhatjuk, hogy ott, ahol nagyszabású, életrevaló és céltudatos reformot tudnak adni, amely például szolgálhat mindennek előtt, ott lesz a magyar nőnevelés központja.

Nálunk már megindult a mozgalom, hogy itt Debrecenben, a debreceni egyetem megalakulásával egyidőben egy hatalmas nőnevelési gócpont létesüljön. A természetes gerincnek itt egy leány középiskolának kell lennie. Nem lesz talán érdektelen és haszonnélkül való, ha megismertetem a németországi újra átalakított leány-középiskolák szervezetét.

A porosz miniszteri rendelet (ism. I. Nemz. Nőnevelés 1909. IV—VI. f.) szabályozza 1. a tíz osztályú (4-el. + 6 fels.) felsőbb leányiskola, 2. a föléje épített lyceum: a) nők-iskolája, b) tanítónőképző és 3. a tanulmányi intézet szervezetét. Ez a harmadik az, amely a leányközépiskolákat jelenti. Kétségtelenül ez a legfontosabb, mert ez biztosítja a leányok egyetemre jutását, amit a porosz kormány ezzel a rendelettel egy napon tett általánossá.

A leányközépiskola (Studien Anstalt) a felsőbb leányiskolával kapcsolatos, amennyiben a fels. leányiskola IV. (nálunk 3-ik) osztálya után kiágazik belőle a felsőbb reáliskola, a III. (nálunk 4.) után pedig a gimnázium két ágazata.

Ilyenformán:

Megjegyzendő, hogy ott, ahol több fajú középiskola áll fenn, ott az egyes iskolák osztályaiban a megegyező tantárgyak együtt is taníthatók. Pl. a harmadik és negyedik osztályokban a kétféle gimnáziumban a tananyag tökéletesen megegyezik; az 5–8. osztályban a vallás, német, latin, történet, torna, ének szintén, sőt a vallás, történet, földrajz, torna, ének a felsőreállal is, tehát ezek az osztályok, illetőleg a tantárgyak közösen is taníthatók. Más szóval egy intézet keretében fennállhat mind a három fajú iskola, csak a latin, görög és számtan és fizika számára kell külön erőről gondoskodni.

Azt hiszem ez a sematikus kimutatás világosabban beszél minden hosszadalmas leírásnál, éppen ezért az egyes iskolák tantárgyait és óraszámait ily kimutatásban adom:

a) A felsőbb leányiskolában:

	El.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össz.
1. Vallás	3	3	3	2	2	2	2	17
2. Német	6	5	5	4	4	4	4	32
3. Francia	6	5	5	4	4	4	4	32
4. Angol	—	—	—	4	4	4	4	16
5. Történet és műv. történet	—	2	2	2	2	2	3	13
6. Földrajz	2	2	2	2	2	2	2	14
7. Számtan	3	3	3	3	3	3	3	21
8. Természetráajz	2	2	2	3	3	3	2	17
Gyakorlatiak:	22	22	22	24	24	24	24	1621
9. Irás	1	1	1	1	—	—	—	3
10. Rajz	2	2	2	2	2	2	2	14
11. Kézimunka	2	2	2	(2)	(2)	(2)	(2)	6 (14)
12. Ének	2	2	2	2	2	2	2	14
13. Torna	2	2	2	3	3	3	3	18
	9	9	9	7 (9)7	(9)7	(9)7	(9)55	(63)
	31	31	31		31 (33)			

b) A felsőbb reálban:

Kötelező tantárgyak:

	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össz.
1. Vallás	2	2	2	2	2	10
2. Német és bölcseleti előtan.	4	4	4	4	4	20
3. Francia	4	4	4	4	4	20
4. Angol	4	4	4	4	4	20
5. Történet	2	2	2	2	2	10
6. Földrajz	1	1	1	1	1	5
7. Számtan	4	5	5	5	5	24
8. Természetráajz	4	4	4	4	4	20
Gyakorlatiak:	25	26	26	26	26	129
9. Rajz	2	2	2	2	2	10
10. Torna (választható)	3	3	3	3	3	15
11. Ének	1	1	1	1	1	5
	6	6	6	6	6	30
	31	32	32	32	32	

a) A reálgimnáziumban:

	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össz.
1. Vallás	2	2	2	2	2	2	12
2. Német és bölc. e.	3	3	3	3	3	3	18
3. Latin	6	6	6	6	6	6	36
4. Francia	3	3	3	3	3	3	18
5. Angol	3	3	3	3	3	3	18

6. Történet	2	2	2	2	2	2	12
7. Földrajz	1	1	1	1	1	1	6
8. Számtan	4	4	4	4	4	4	24
9. Természetráajz	3	3	4	4	4	4	22
Gyakorlatiak	27	27	28	28	28	28	166
10. Rajz	2	2	2	2	2	2	12
11. Torna (választható)	3	3	3	3	3	3	18
12. Ének	1	1	1	1	1	1	6
	6	6	6	6	6	6	36
	33	3			34		

d) A gimnáziumban:

III. IV. V. VI. VII. VIII. Össz.

1. Vallás	2	2	2	2	2	2	12
2. Ném. és bölc. elm.	3	3	3	3	3	3	18
3. Latin	6	6	6	6	6	6	36
4. Görög	—	—	8	8	8	8	32
5. Francia*	3	3	2	2	2	2	14
6. Angol	3	3	—	—	—	—	6
7. Történet	2	2	2	2	2	2	12
8. Földrajz	1	1	1	1	1	1	6
9. Számtan	4	4	3	3	3	3	20
10. Természetráajz	3	2	2	2	2	2	14
Gyakorlati	27	27	29	29	29	29	170
11. Rajz	2	2	—	—	—	—	4
12. Torna (választható)	3	3	3	3	3	3	18
13. Ének	1	1	1	1	1	1	6
(11) Rajz	—	—	2	2	2	2	8
	6	6	6	6	6	6	36

* Francia helyett V—VIII. osztályban angol is választható.

A leányközépiskolák a felsőbb leányiskolákkal közös igazgatás alá helyezendők és csak ott állíthatók fel, illetőleg ott engedélyezhetők, ahol már az asszonyok iskolája virágzik. Az ezekben az iskolákban elnyert érettségi bizonyítvány teljesen egyértékű a fiú középiskolák bizonyítványával. Feltűnhetik, hogy a leányoknak egy évvel később (19 év) adja az érettségi bizonyítványt, amire vonatkozólag azt jegyzi meg a rendelet, ez „a női természet által parancsolt tekintetbe veendőknél méltánylása”.

Érdekes a rendelet azért is, mert nem ad külön női középiskolát, hanem azt két, három évi felsőbb leányiskolai osztály elvégzéséhez közli. Mély előre látás. Mert az elemi iskolából kikerült kis leányról nem tudja eldönteni sem maga, sem tanítója, legkevésbé a szülő, hogy való-e a középiskolába, s meglehet, hogy két-három középosztály elvégzése után vissza kellene térnie a felsőbb leányiskolába. Ezt szegélyelve csak szaporítaná a leány a „muszáj-gimnázisták”, a szellemi proletáriátus palántáinak számát. Míg így a francia, az angol nyelvek és — érdekes kísérlet — az algebra elemei eldöntik, való-e az illető középiskolába s ha nem, szépen halad a „Frauensschule” felé a felsőbb leányiskola kényelmesebb útján s lesz belőle akadémikus helyett derék feleség és társadalmi tényező. És ezzel biztosítva van a felsőbb leányiskola jövője is.

Esetleg máskor többet.

Myl.

eh 2v

Német egyházi szemle.

(Folytatás.)

Vasárnap 9 órakor valamennyi evangélikus templomban ünnepélyes istentiszteletek voltak. Ezután 11 órakor vette kezdetét a főgyűlés. Wachtler megnyitó beszédében megemlékezett a Szövetség elhunyt két vezetőjéről: Bärwinkel (Erfurt) és Meyer (Zwickau) lelkészeiről. Ez alkalommal dr. Lohmann képviselő tartotta az előadást ezen tárgyról: „A valódi felekezeti béke feltételei”. Erről beszélni, — amint fejtegette — sisyphusi munka. A cél még távol van. Róma nem akarja. Római püspökök vagy politikusok alkalmi békeszavatai semmire sem köteleznek. Tettek, nyilatkozatok s az egyházi tanmutatják, hogy a békét nem veszik komolyan, sőt gyűlölettel beszélnek a protestantizmus ellen. Az evangélikus egyháznak s az ev. szövetségnek ezen a téren jó lelkiismerete van. A Centrum fennállása különösen akadály a békének, továbbá ő szentségének, a pápának a gárdája (gróf Ballestrem). A tanbeli csalhatatlanság kiterjed a politikai dolgokra is. Ezzel szemben erős államot követelünk, amely saját igazgatását nem az egyház, hanem tulajdon alapelvei szerint kezelje. A fennálló állami törvényeket, mint a jezsuita törvénye 1. §-át odaát semmibe sem veszik. Az Ev. Szövetségnek épen az az érdeme, hogy a különböző pártállású politikusoknak felnyitotta a szemét. Egy Ev. Szövetség 5 millió taggal — bizonyára ez volna a legerősebb bástyája a felekezeti békének. Ennek feltételeül a következő minimális követelések állíthatók fel: 1. Az egyházi hatóságok rendeleteikben minden sértő kifejezestől óvakodjanak. 2. A tankönyvekből és katechismusokból kihagyása minden gyalázkodó szónak. 3. Lemondás arról, hogy a jogegyenlőséget valamely modern államban eltörölni engedjék; szabad vallásgyakorlat minden felekezeti részére. 4. Az újrakeresztelek elhagyása. 5. Lemondás a proselyta vadászásról a betegek-nél, eltörlése a konvertita-alapítványoknak. 6. Tisztességes eltemetés a felekezeti temetőkben. Mi protestánsok még tovább megyünk az engedményekben: 1. Örömet elismerjük a katolikus egyházat, mint a keresztyénség egyik megnyilatkozási formáját. 2. Mi, a — kölcsönösség föltétele mellett — készek vagyunk katolikus polgártársainkat egyházi ügyeikben támogatni. (Templomok építése stb.).

Ezen előadás után Lic. Schnepf lelkész átnyújtotta a 31 ezer márkából álló ünnepi adományt, amely ez alkalommal a Meyer-féle alapra fordítandó. Végül Lessel titkos tanácsos tiltakozott az ellen, hogy a katolikus gyűlés Mainzban a Borromäus-encyklikáról úgy nyilatkozott, mint „apostoli tény”-ről, mely a keresztyénség megtartására szolgál. — Délután ünnepi menetet rendeztek, amelyben 16 ezer ember, 229 egylettel 181 zászlóval s 60 zenekarral vett részt. A felvonulást követő 3 népgyűlésen a szónokok arról beszéltek, hogy a német evangéliku-

soknak miképen kell örködni Németországban, a keleti széleken s végül Ausztriában.

* * *

A konfirmáció jelenlegi alakjának tarthatatlanságáról érdekes fejtegetést ír Meyer tübingai lelkész a kirchl. Anzeiger ez évi 11. számában. „Bűnnek tartom, hogy éretlen 14–15 éves gyermekeket kötelezzünk el valamelyes igazságra s tőlük fogadjunk el az egész életet átölelő ígértet. De ez nem minden. Ha én bűnnek tartom ezt és mégis teszem, akkor nem szabad, de nem is lehet lelkiismeretemet azzal megnyugtanni, hogy ez elvégre elő van írva. Hiszen az evangélikus országos egyház lelkésze vagyok s így kétségtelenül ezen apostoli szózat alatt állok: „Inkább Istennek kell engedelmessé válni, mint az embereknek” s az egyház azzal, hogy bűnös intézményt teremtett, eléggé mutatja, miszerint az ember kategóriájába tartozik. A konfirmációnak jelenleg előírt formája lelkiismereti furdalást idéz elő nálam. Meyer így fejezi be fejtegetését: „Mindazon kollégámhoz, akik hozzám hasonlóan lelkiismereti furdalást éreznek e téren, azon szíves kérést intézem, hogy nevök aláírásával közöljék idevonatkozó nézetüket. Így minél előbb előadhatjuk kívánalmainkat felettes egyházi hatóságainknál”.¹

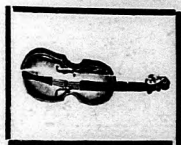
Dr. Veress István.

A debreceni egyetem theologóiai fakultása.

Nem akarok Antonius-féle gyászbeszédet mondani a debreceni református főiskola felett. Teljes mértékben tisztelem azok álláspontját, kik a nagy változáson inkább búsulnak, mint örülnek, de én — megvallom — a Debrecen cimerében levő phoenix regéjét látom ez alkalommal valósulni. A debreceni református főiskola, ez a sokszázados phoenix madár, jó illatú máglyán elégette magát és hamvaiból kikelt, égfelé száll és merészen a napba néz az ifjú phoenix: a debreceni állami egyetem, melynek azonban a koronás feje, a theologiai fakultás vérükből való vér, református és az is lesz mindvégig.

Én a phoenix szárnyával és lábával most nem törődöm, én csak azt nézem, hogy a feje legyen szép, egészséges és jól álljon a nyakán. Mert mintha az eddigi tervezet szerint erősen hibásnak indulna. Hét, mondd hét theol. tanszék közül két (2) gyakorlati theologiai tanszék, ez olyan egészségtelen és az épség rovására menő jelenség, hogy csakis a budapesti

¹ Mit mondjunk mi itt e tekintetben Magyarországon speciell a mi egyházkerületünkben, ahol 12 éves gyermekeket konfirmálunk s kötelezzük az általok nem ismert II. helvét hitvallásra? Bizony e tekintetben is a modern haladás útjára kellene már lépnünk. V. I.

SCHMIDT S. Ajánlja dusan felszerelt
DEBRECZEN zongora-, hangszer-, cimbalom- és zenemű-raktárát!

egyetem filozófiai fakultásán találunk, itt is csak most, hasonlóra, mint tudniillik „ad personam” kettő helyett négy tanszéket állítanak a matematika számára. Az a debreceni theologiai fakultás, ha az eredeti tervezet megmaradna, egy nyomorék, torz fakultás lenne. Ennek pedig nem szabad megtörténni!

A miniszteri leirat szerint „a theol. karon egyelőre 7 tanszék szerveztetik. Ezek volnának: a) újszövetségi, b) ószövetségi írásmagyarázat és theol., c) egyháztörténet, d) dogmatika, szimbolika, e) vallásbölcselet és vallástörténet, f) szónoklat és liturgika, g) lekipásztorkodástan és az egyház beleletének ösmertetése”. Nem tudom, de nem is keresem, honnan vagy kitől vette a miniszter ezt a beosztási tervet, — bizonyosan nem maga találta ki — de annyit egész határozottan állítok, hogy nincs a világon theologiai fakultás, melyen a gyakorlati theologia a tanszékek, vagy ami mindegy, az előadási órák 28%-át foglalja le magának! De ezenkívül kisebb hibák is vannak a tervezetben, az újszövetség az ószövetség előtt áll, a szimbolika a dogmatikával egy vonalra van állítva, az etikáról pedig szó sincs.

A „Lelkészegyesület” 1911. évi 45. számában azt olvasom ugyan, hogy az egyházkerületi közgyűlésen „a tanszékek beosztása nem fogadtatott el a miniszteri leirat szerinti elnevezésben, azonban ez másodrendű kérdés. Egyelőre maradhat a leirat elnevezése, a szervezésnél a más beosztásnak kétségtelenül semmi akadálya nem lesz. Fődolog a 8 theologiai tanszék”. Hát ez, megvallom, kissé homályos s emellett önmagával is ellenkező tudósítás, mert más a tanszékek elnevezése és ismét más azoknak beosztása és nemcsak a tanszékek száma, de azoknak helyes beosztása is elsőrendű kérdés és fődolog; de emellett az itt idézett egyházkerületi határozatról, az Egyetemes Tanügyi Bizottság ülésén semmit sem hallottunk, amikor a debreceni egyetem és theol. fakultás kérdését tárgyaltuk, tehát nagyon kívánatos, sőt egyenesen szükséges, hogy e fontos kérdés teljesen tisztáztassék, míg késő nem lesz. Az egyetemes Konvent mostani ülésszaka lesz hivatva e tekintetben a döntő szót kimondani, mert az semmikép nem engedhető meg, hogy a legelső és egyetlen magyar református theologiai fakultás torzalakzattá ferdüljön. Már pedig torzalakzat lesz, ha a miniszteri tervezetben foglalt beosztás létesül.

Először is a gyakorlati theologia részére nem szabad 28%-ot lefoglalni. A világnak talán legelső protestáns theologiai fakultásán, a berlinin, az 1911/2. év első (téli) felében a következő volt az órabeosztás:

1. Ószövetségi tudományok	25	óra	16.4%
2. Újszövetségi	31	„	20.2%
3. Történeti	49½	„	32.3%
4. Rendszeres	31	„	20.2%
5. Gyakorlati	16½	„	10.9%
Összesen 153		óra	100.0%

A berlini fakultáson tehát a történeti tudományok háromszorta, az újszövetségi és rendszeres tudományok kétszerte, az ószövetségi másfélszerte nagyobb óraszámú adatnak elő, mint a gyakorlati theologia. Pedig Berlinben ugyanam van cura pastoralis, belmisszió és egyházi élet épen úgy, mint egész Németországon!

A szintén elsőrangú lipcsei prot. theol. fakultáson a folyó második félévben 10 rendes tanár közül csak egy ad előgyakorlati theológiát és aztán a lectorok (nyelv, gyorsírás, vivás, tanítók) közt van Frenzel iskolatanácsos, az előadás művészetének és liturgikának tanítója, aki szónoklati és liturgiai gyakorlatokat tart!

A budapesti egyetem róm. kath. theologiai fakultásán 10 rendes tanszék közül szintén csak egy jut a gyakorlati theológiának! Pedig bizony náluk is sokkalta jobb lábon áll a belmisszió, cura pastoralis, mint minálunk!

Ezek után azt hiszem, felesleges több érvel felhozni azon állításom bizonyítására, hogy egy theol. fakultáson hét tanszékéből 2 tanszéket adni a gyakorlati theológiának, teljes képtelenség.

Hallottam olyanforma érvelést, hogy az új theologiai tanterv oly széles mezőkre kiterjesztette a gyakorlati theologiai disciplinákat, hogy azok ellátására egy tanszék teljesen képtelen és elégtelen; ám én ezt az érvelést nem fogadhatom el, különösen az egyetemi fakultásra vonatkoztatva nem; de még ha elfogadnám is, *segédek* (magántanárok, vendégelőadásra meghívott jeles gyakorló lelkészek) bevonásával lehet a dolgon egész jól segíteni, nem pedig úgy, hogy a gyakorlati theológiát a gutaütésig felhizlaljuk, a többi szakot pedig elgyengítjük és lesóványítjuk.

Feltétlenül elég tehát a gyakorlati theologia számára a hét tanszékéből egy; ha még szükség, tessék magántanárokat alkalmazni; ha majd 14 rendes tanszék lesz a debreceni fakultáson, akkor igenis fel lehet a második gyakorlati tanszéket is állítani, de addig semmi esetre!

Az így felszabadult 7-ik rendes tanszék pedig egyenesen a magyar protestáns egyház- és irodalomtörténet számára foglalandó le, mert egy magyar és református theologiai fakultás nem képzelhető a magyar prot. egyház- és irodalomtörténet külön tanszéke nélkül. Legalább lesz egy ember, akinek becsületbeli kötelessége lesz ez egyházi és nemzeti szempontból egyaránt fontos tudományok önálló és céludatos művelése. Ezt a kívánságot különben az Egyetemes Tanügyi Bizottság is hangsúlyozta s nincs kétség benne, hogy az Egyetemes Konvent is honorálni fogja.

Ennyit a tervezett 7 tanszék beosztásáról. Ezen felül a nemsokára felállítandó 8-ik tanszékre nézve is bátor vagyok annyit mondani, hogy az csakis az újszövetségi tudományok második tanszéke lehet, mert mint azt nemcsak az újszövetségi disciplinák kiváló jelentősége és fontossága, de a külföldi protestáns egyetemek egybehangzó példája is diktálja, az

Ita és Borsalino kalapok a legszebb választékban Frank Tes'véreknél
Debreczenben, Piac-utca 50-ik sz.

Ch 2V

újszövetségi tudományok részére legalább is 2 rendes tanszék szükséges. Ha nem csalódom, a pozsonyi evang. theol. fakultáson is 2 tanszék van az újszövetségi tudományok számára.

Vigyázzanak azért az illetékes körök „Ne quid facultas detrimenti capiat“ : legyen gondjuk rá, hogy az ifjú phoenix feje szép is, ép is legyen, mert különben sem magasan szárnyalni, sem a napba nézni nem fog!

(Spi ref. lapok.)

Révész Kálmán.

Vécsey Tamás temetése.

A budapesti központi egyetem csarnokában e hó 16-án kedden, a délutáni órákban előkelő közönség volt jelen, hogy megadja az utolsó tisztességet a hazai jogtudomány és a protestáns egyházi élet egyik érdemes tagjának, az egyetem nagyhirű tanárának : néhai Vécsey Tamásnak. A Magyar Tud. Akadémia tagjai, az egyetem tanárkarai, egyházi és világi kitűnőségek, a hálás tanítványok, a megboldogult igaz tisztelői és barátai oly tekintélyes számmal jelentek meg az egyszerűségében is magasztos gyászszertartáson, mely méltó volt ahhoz a közbecsüléshez, mely az elhunytat már életében körülvevő. A fekete posztóval bevont előcsarnok égő gyertyáival, a koszorúk halmaza közül kimagasló koporsó, a palástos református papság tisztos tagjai, élükön konventünk egyházi elnökével Antal Gábor püspök ural, a gyászba borult özvegy (kinek koszorúja : „Felejthetetlen jó *uramnak*“ szólt), a mélyen sújtott gyászoló család, megható képet alkottak, kivált amikor örökké szép gyászzenekünk, a „Te benned bízunk eleitől fogva“ megzendült és hallatára szem nem maradt szárazon! Petri Elek budapesti református lelkész megható, bensőségletes imája után Kálmán Gyula, a külső somogyi egyházmegye esperese mondá el gondolatokban gazdag halotti beszédét, méltatva az elhunytban az igaz keresztyén embert, a tudóst és a hit bajnokát, aki kálvini eréllyel és Melanchton szelidségével viselte reá bízott tisztét ; méltatta az „áldott lelkű“ embert, akit mindenki szeretett és kegyelettel adózott a példás családapa emlékezetének, aki utolsó szavaiban is az apostol példáját követve, az egymás iránti szeretetre buzdította árván maradt családja tagjait.

A theol. énekkar gyászéneke után Schwartz Gusztáv egyetemi tanár méltatta a tudós tanár érdemét, humanus gondolkodását, mellyel tanítványai szívét lebilincselé ; a rövid, de mesteri jellemrajzba nagyon beleillettek volna Cicero szavai, melyeket Trebatius jogászról mondott, kinél nem ismert „probiorem hominem, maiorem virum es prudentiorem“. Mikor pedig a Caracalla császár által megöletett

nagy jogásznak : Papinianusnak következő arany szavait idézte a szónok (hogy ezzel a megboldogultnak humanus és erkölcsös gondolkozásmódját jellemezze), „Quae facta laedunt pietatem, verecundiam, existimationem et ut generaliter dixerim : *contra bonos mores* fiunt — nec facere nos posse credendum est“, sokan gondoltunk arra, hogy ezen classicus gondolat igazságáról milliók nem bírnak tudomással, akik pedig ezt ismerik, ezek közül talán tizen sem követik azt, mert *mindent megtesznek, amihez joguk van, ha cselekedeteik az erkölcsi törvényekkel összeütköznek is!*

Azután Nagy Ferenc nyug. államtitkár a Magyar Tud. Akadémia és a magyar jogászegyesület nevében búcsúztatta a halottat, mire az egyetemi énekkar gyászdala következett, melynek elhangzása után a temetkezési intézet emberei fölemelték a koporsót s a gyászoló közönség az elvonult papság után lassanként oszladozni kezdett. A sírnál, a Kerepesi temetőben Szabó Aladár lelkész mondott megható imát.

73 éves korában hunyt el Vécsey Tamás, aki majdnem négy évtizeden keresztül tanítá a budapesti egyetemen a római jogot, azelőtt pedig az eperjesi ágost. evang. jogakadémia tanárkodott. Egyházi életünknek mindig gondos és lelkiismeretes munkása volt.

A temetésen jelen voltak közül (amennyiben emlékezetünk nem csal) a következőket soroljuk fel. Ott voltak Frölich Izidor, az egyetem rectora, a négy dékán, az egyetem tanárai igen nagy számmal, Wekerle Sándor, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Plósz Sándor, Berzeviczy Albert, báró Eötvös Loránd, báró Láng Lajos, György Endre, Balogh Jenő, N. Szabó Sándor és Bezeredy Viktor államtitkárok, Szalay Imre a Nemzeti Múzeum igazgatója, a történelmi társulat, a budapesti református egyház képviselői és még számosan. Főiskolánk is képviselve volt a jogi kar seniora, dr. Kovács Sándor által, aki a temetés napján az egyetem jogi dékánja előtt szóval is kifejezte a debreceni főiskola mély és igaz részvétét.

Áldás lebegjen az utolsó időben mélyen sújtott férfitársán fölötte, s a vigasztaló Isten legyen a mélyen sújtott családdal!

Aurifaber.

Baróthy István.

1883—1912.

Rövid két év leforgása alatt második szeretett lelkipásztorát siratta el folyó hó 20-án a hajdunánási népes református gyülekezet.

1910 június hó 2-án szuronyok villogása között választottuk meg b. e. nt. Pákozdi Lajos agg lelkipásztorunk helyére Baróthy Istvánt a debreceni főiskola jóhírű növendékét, a szentesi nagy egyház

FŐVÁROSI BAZÁR

Debreczen, Simonffy-u. 1.

Ajándék-tárgyak, háztartási cikkek, üveg- és porcellán-árúk.

Legolcsóbb

bevásárlási

forrás!

remek szónoki képességéről ismert káplánját: kit egy héttel előbb már a bojti egyház is lelkészévé választott meg. Mi őtet, ő minket választott.

Megválasztottuk, megismertük, megszerettük s Istenem! már el is temettük.

Egy fényes egyház lelkipásztora lett fiatalon, megnősült, boldog férj és boldog apa lett és . . . akkor meghalt. Mindez két rövid év leforgása alatt történt.

Ecce homo felix! Mindnyájan a legboldogabb embernek tartottuk. Ki hát a boldog ember a földön?!

Mikszáth Kálmán tragikus sorsa jutott eszembe a temetésén, ki mikor negyven éves írói jubileumán irótársai nála tisztelegtek, azt mondta: „Nyissátok ki az ablakokat, tárjátok ki a kapukat, nézzen be ide mindenki, mert itt olyat lát, a mi nagy ritkaság a mai szomorú világban, lát egy *boldog embert!*” S mintha a sorsot hívta volna ki maga ellen: két hét múlva kiterítve feküdt a ravatalon.

Ez volt a sorsa a mi derék ifjú lelkipásztorunknak is.

Az egyszerű, de minta családi életet élő, debreceni tősgyökeres kálvinista szüléktől származott szép tehetségű ifjú elemi- és felsőbb iskoláit szülőföldén, Debrecenben kitűnően végezvén, tehetséges, nemes lelke s jóságos szíve és modora a theológián is az elsők közé emelte őt; ott az önképző körnek jegyzője, az ifjúsági énekkarnak protokántora, a híres főiskolai könyvtárnak könyvtárosa lett.

Már mint IV-ed éves teológust Kiss Albert debreceni református lelkész kiségitő káplánjául választotta, majd egy évig esküdt-felügyelő lett.

Volt Igazfálván 3 hónapig, Debrecenben 10 hónapig helyettes lelkész, 14 hónapig Szentesen s. lelkész, végre 27 éves életkorral két népes egyház egyszerre választotta lelkipásztorává.

A sokak által irigyelt ifjú nem sokáig örvendhetett földi boldogságának. Tünelmenyes pályát futott meg rövid idő alatt: célt ért, családot alapított, rózsás terveket szövögetett a jövőre. De alig kezdte meg egyházunkban az Úr szőlőjének, az egyház veteményes kertjének művelését; alig rakta fel boldog családi fészket: megdöbbenő gyorsasággal, váratlanul sujtott le reá a könyörtelen végzet, a midőn folyó hó 18-án, életének 30-ik, lelkészi működésének és boldog házasságának 2-ik évében egyházunk ifjú lelkipásztora s vele az ő és a mi sok szép reménységünk sirba dőlt.

Az erőteljes, ifjú szervezetet orozva támadta meg az idült vesebaj s az ennek folytán fellépett agyvérömlés 3 napi rövid, de súlyos szenvedés után bevégezte szomorú munkáját, szenvedéseitől folyó hó 18-án megváltotta a halál.

A temetési szertartás folyó hó 20-án ment végbe. A mélyen fájó, igaz részvétet tolmácsolta a híveknek a temetésén megjelent szokatlan nagy száma. A résztvevők sorában voltak: Baltazar Dezső dr. püspök, Kiss Ferencz esperes, egyházmegyénk lelkészei majdnem teljes számban, más egyházmegyékből az elhunynak volt iskolatársai s városunk egész előkelősége.

A városi dalárda, melynek működő tagja volt az elhunyt, a temetésén gyászdalokat énekelt. Kiss Ferencz egyházmegyénk esperese lélekemelő, magas szárnyalású imát mondott, melyben vigasztalta az

ifjú özvegyet, ki leányálmának még csak bimbópattanását érte meg; Isten áldó kegyelmét kérte a kicsiny árvára, ki még az apa nevét sem tanulta meg kimondani, a gyülekezetre, kiknek lelki javáért már ott fenn imádkozik.

Majd Bartha László tiszalöki lelkész tartott felette mély hatást keltő beszédet.

Végre a sirnál Dobrossy István református tanító búcsúzott el megható szavakban az ifjú lelkipásztor és iskolaszéki elnöktől a tanár-, tanítótestület és a tanulók nevében. Hiszen ő e rövid idő alatt is tanítótestületével igazi munkatársi szeretettel testvérként forrt egybe. Velünk együtt szövögette szép terveit egyházunk népoktatásügyének felvirágoztatása és új templomának, az új iskolaépületnek megépítéséről. Sokszor mondogatta, hogyha Nánásról távoznia kellene, elsősorban és főként e testülettől való válás fájna neki legjobban, mely testület minden tagja szerinte hivatásának magaslatán állva, mindig legfőbb büszkeségét képezte.

Kedves ifjú lelkipásztorunk, szeretett iskolaszéki elnökünk! Krisztusi szeretettel csüggtél rajtunk; hasonlóval viszonztuk azt. E helyen is mélyen fájó, őszinte igaz részvéttel búcsúzzunk tőled. Csendes legyen pihenésed. Álmodozzál gyászoló hús özvegyed, kis árvád, bánatos szüleid boldogságáról; egyházad s annak veteményes kertje jövő felvirágozásáról!

Kedves emléked szíveinkben sirunkig él. Isten veled! Isten veled!

Hajdúnánás, 1912.

Bán Géza,

ref, igazgató tanító.

IRODALOM.

S. Szabó József új könyve.

Egyik legkiválóbb történetírónk, S. Szabó József újabb könyvvel gazdagította történelmirodalmunkat. Lefordította D. D. dr. Loesche György, bécsi protestáns theol. fakultási tanárnak, 1909-ben, a Kálvin-jubileum alkalmából megjelent műve egy részét. Az eredeti mű címe: „Luther, Melancthon und Calvin in Oesterreich—Ungarn”. Ennek a nagyobb műnek Kálvinra vonatkozó részével ismertet most meg bennünket S. Szabó József. Mint ő maga írja az előszóban, a Loesche műve, mint általában minden más munkája is, bámulatos akribiával és apparátussal készült. A nagynevű szerző készséggel adott engedélyt arra, hogy említett munkájából ez a rész magyar nyelven megjelenhessen.

A Kálvinról szóló részlet teljesen önálló s reánk magyarokra nézve már csak azért is fontos és érdekes, hogy így együtt áttekinthető formában egyetlen műből sem ismerhetnők meg a velünk szomszédos népek reformációját.

Nem lehet csodálkozni azon, hogy dr. Loesche munkájában a magyar Kálvinizmusra vonatkozó rész oly rövid. Mint a jeles fordító megjegyzi, nagyon kevés forrás állhatott rendelkezésére s mint az egyik, csillag alatti kommentárból is látható, egyenesen tévedésbe jutott, amikor a Bethlen elleneitől világgá

Ch 2V

röpített vádat ismétli, kellő tájékozottság híján; — továbbá amikor arról értesít, hogy a Méliusz fő műve a Kálvin institúciója alapján készült, holott csak a Kálvin kátéja volt Méliusz előtt. Am ezeket a fordító gondosan rektifikálja. Általában az egész művet magyarul megje, zésekkel kíséri. Fordítása oly könnyed s világos, hogy egy percre se érezzük, mintha átültetett munkát olvasnánk.

Az eredeti mű amaz említett fogyatkozását, hogy a magyar Kálvinizmussal röviden foglalkozik, — kipótolja S. Szabó azzal, hogy függelékül egy önálló dolgozatot közöl „A helvét irányú reformáció elterjedése Magyarországon és Erdélyben” — címmel. És itt újra ragyogtatja előttünk szerző azt a finom történelmi érzéket s nemesen egyszerű elbeszélő irályt, ami eddigi munkáit is dicséri. Mint látjuk, egész újonnan tanulmányozta forrásait s műve e tekintetben oknyomozó értékűvé emelkedik. A feldolgozott korszakból érdekes levelezéseket, sőt legvégül Huszár, Szegedi és Méliusz lefényképezett autogrammjait is közli.

A becses, nagyértékű munkát a Hegedüs és Sándor cég az ő kiadványaikat jellemző izléssel állították ki. Náluk vehető meg 4 koronáért. Ajánljuk szeretettel. A parochiális könyvtárba be kellene sorozni okvetlenül.

Az alkohol ellen üzen hadat a derecskei református egyház körében megjelenő „Világosság” című lap, bátor szókimondással híván fel a hívek figyelmét erre a nemzetpusztító veszedelemre. Most megjelent 3-ik számában közli e tárgyról az első cikket s ígéri, hogy napirenden tartja a kérdést állandóan. A kedves kis lapot Vadon Béla derecskei lelkész és segédje Varga Csongor nagy szeretettel s szakértelemmel szerkesztik.

Egyházi élet.

A hódmezővásárhelyi református egyház parochiális körü beosztásáról.

Ez egyházban még 1896-al megkezdődnek az intézkedések arra nézve, hogy új templomok építtessenek és ezekhez önálló munkakörrel lelkészek állíttassanak. 1898 első felében így állítottuk be az újvárosi templomunkhoz az új lelkészt, akinek lakását tanásteremmel (paroch. tanács) is elláttuk. Majd Isten segedelmével 1905-ben az ú. n. tabáni templomot is felépítettük és külön lelkésszel szintén elláttuk. 1906-ban az ú. n. susáni rész számára választottunk új lelkészt s templomát és parochiáját 1810-ben felépítettük. Közben az ú. n. ó- és új — két régi — templomunk mellett egy-egy állandó egyházi káplánságot állítottunk fel, melyeknek az ó- és újtemplomi rendes lelkészek felügyelete alatt, velök váltakozó hetes szolgálattal, szintén önálló munkatért adtunk.

Az eképen 7-re szaporodott állandó lelkési erők között — miután már 1907-ben megkezdettük a paroch. körök szervezését (376—1907. sz. a.) — nagy egyházunkat 7 parochiális körre osztottuk s ezek szervezését az egyházkerületi szab. rend. ja-

vaslat szerint már 1910-ben be is végeztük. E körreink:

1. Ó-templomi paroch. kör — megjelölve kerület, utca és házzámok szerint — 838 $\frac{1}{2}$ párszámmal, 802 választóval; vezető lelkésze Pap Imre.

2. Tarjáni p. kör, 1021 párszámmal, 825 választóval; vezető lelkésze az ó-templom egyházi segédlelkésze.

3. Tabáni p. kör, 1328 $\frac{1}{2}$ párszámmal, 913 választóval; vezető lelkésze Losonczy Endre.

4. Újtemplom p. kör; 828 párszámmal, 1123 választóval; vezető lelkésze Szeremlei Sámuel.

5. Csucsi p. kör.; 528 $\frac{1}{2}$ párszámmal, 54 választóval; vezető lelkésze az új templomi egyházi segédlelkész.

6. Susáni p. kör; 1010 $\frac{1}{2}$ párszámmal, 902 választóval; vezető lelkész Tereh Gyula.

7. Újvárosi p. kör; 979 párszámmal, 902 választóval; vezető lelkész Györfly József.

A lelkészek paroch. tanácsaikkal teljesen önállóan végezik lelkészi minden dolgaikat és csak anyakönyvi dologban szükséges a híveknek a központban álló anyakönyvi hivatalhoz befáradni. Ez anyakönyvi hivatal a paroch. körök anyakönyvi adatait hetenkint váltakozó kis anyakönyvek útján szerzi és írja be.

Évekkel előbb már felosztottuk egyházunkat presbytereink között, kinek-kinek kimutatván a maga utcáit, azzal a megbízással, hogy minden tudomásukra jutott vadházassági s más erkölcstelen-ségi esetet, egyháziatlanságot, súlyos betegséget etc. jelentsenek lelkészüknek, akivel aztán oda ellátogassanak.

A külterületen pedig 1902-ben állítottunk fel egy állandó pusztai egyházi segéd-lelkészséget, az eln. lelkész felügyelete alatt szintén önálló munkakörrel; később szerveztünk még egy külterületi egyházi káplánságot, azzal a kötelezettséggel, hogy a nyári hónapokon kívül minden vasárnapon két-két külterületi iskolában rendes isteniszteletet tartson az arról előre értesített híveinknek; e segédlelkésszel rendszerint vele jár a külterületre az egyház könyvtárosa is, jó könyveinek ajánlgatása végett. Ezekről az időben részletes ismertetést küldöttem e lapba.

Mindezek után egy teljes év óta készen vagyunk egy oly munkálattal is, mely egyházunknak 5 vagy 6 külön egyházközséggé s ezekkel külön egyházmegyévé alakítását alapos indokolással terjeszti elő. (62—1911. sz. a.)

Ez az indokolás a nt. Tereh Gyula előterjesztésében és a vonatkozó határozat a következőleg hangzik:

Tereh Gyula lelképásztor az 1911. évi március 6-án tartott presbiteri gyűlésen a következő indoklássaj vezette be a hódmezővásárhelyi református egyházközségnek hat egyházzá és egyházmegyévé történendő szervezésére vonatkozó indítványát:

Az élet és a történet azt mutatja, hogy az élet-erő túltengése halált okoz. A nagy birodalmak összeomlanak, a túl vérmes embereket szél éri, a túlságos bő nedvdús keringés az élőt kipusztítja.

Egyházunk már olyan nagy, hogy kormányzását a mostani szervezet mellett, a kívánt módon ellátni lehetetlen, 40,000 ember gondozása; kétmillió értéket meghaladó vagyon kezelése, jó karban

tartása és értékesítése olyan egyéneket kíván, kik teljes erővel szolgálhatják e nagy feladatokat. Egyházunk szervezése azonban olyan, hogy a kormányzásra mindenki — erejének felét, vagy kevesebb részét fordíthatja csak.

Az elnök-lelkésznek első és fő teendője a hívek lelki életének gondozása, aztán jó az egyház kormányzása és a társadalom által állásától kívánt megszámlálhatatlan igény kielégítése. És mivel egyházi törvényeink a kormányzásnak segéderővel végzését meg se engedik és mivel a fent említett teendőket a legnagyobb munkabíró képesség mellett sem végezheti el egy ember, azért elnök-lelkészeink munkabíró koruk dacára is kénytelenek voltak maguk mellé segéd-lelkészt alkalmazni és azzal végeztetni fő feladatukat, a lelki élet terén való munkálkodást, mert egyházi törvényeink csak ezt engedik meg. Az elnök-lelkész így — ugyebár — kettős erővel szolgálja egyházát. Nem azt kérdem, hogy méltányos-e ennyire megterhelni valakit s egy emberre kettőnek az igáját is ráronni? Hanem azt, hogy helyes — és az Isten országa érdekében álló intézkedés-e elvonni a lelkészt tulajdonképeni feladatától? mely a gyülekezet hitéletének ápolása.

Az egyház anyagi ügyeinek kezelése, anyagi felelősség mellett a főgondnok és a gondnok, vagy gondnokok teendője, de mert ezeket az egyház vagyoni biztosítékkal bíró tagjai közül kell választani, azért látni való, hogy ezeknek vagyonuk és társadalmi állásuk is van és ha az egyház kormányzását tekintik is fő foglalkozásuknak, a vagyoni és társadalmi állás kívánalmainak kielégítése mellett csak egy harmadrész erővel munkálkodhatnak.

Az egyház hivatalnokai: jegyző, ügyész, pénztárnok, ellenőr, számvevő és gondnokok, a nap minden szakaszában megtalálják munkájukat, pedig egymás között csak szóbelileg, rövid úton intézik el az ügyeket.

Mi többi lelkészek, a lelkészi szolgálat és hittan tanítás után fentmaradó minden időnk az egyház-kormányzásból reánk váró feladatok teljesítésére fordítjuk és habár naponként 10—11 órát dolgozunk is, mindazonáltal híveink lelki gondozására csak a munkánk végzése közben elaprózódó időt fordíthatjuk. Mivel a központtól 2—3 kilométerre lakunk, nekünk a hetenként előforduló 2—3 bizottsági gyűlésen való megjelenés ugyanannyi félnapba kerül és ha csak e 2—3 félnapot szentelhetnők is híveink leki gondozására, meg vagyok győződve arról, hogy akkor is bámulatos eredményt érnenk el, mert lenne időnk arra, hogy a körülöttünk élő társadalomba bele illeszkedjünk. A gyermekeket és serdülteket az iskolákban, a felnőtteket a társas érintkezésében vonnánk gondozásunk alá és így irányíthatnók. Ilyen körülmények közt lehetetlennek tartom azt, hogy a hitélet fejlesztésére irányuló munkánk siker nélkül maradjon.

Ezt a célt akarta egyházunk megvalósítani akkor, midőn a város külső részein templomokat építtetett. Azonban midőn a legközelebbi zsinat a nagy egyházakat mintegy kisebbekké alakulásra kényszerítette: akkor egyházunk — úglátszik — az újítástól való természetes félelem miatt eltért a kitűzött céltől és nem szervezett kisebb gyülekezeteket, hanem paróchiális köröket alkotott.

Ez a szervezet azonban nem felel meg annak a nagy célnak, melyet egyházunk a templomok építése alkalmával maga elé kitűzött és a miért annyit áldozott, mert a paróchiális körök tanácsának nincs elég önállósága. Minden működése jelentések meghallgatásában, azok feletti tanácskozásban és javaslatok tételében áll. Azonban a paróchiális kör valamely hön óhajtott kívánságának, az egyház többi részének érdekében megtagadása elégedetlenséget szül a paróchiális tanács tagjaiban és előbb-utóbb az egyház szétválására vezet. Ilyen kilátás mellett nem célszerűbb-e most nyugodtan végezni el e nagy körülményt és egyező akaratot feltételező munkát, mint akkor az elégedetlenség által felzavart kedélyekkel tárgyalni ez ügyet?

Azt hiszem nem szorul bővebb indokolásra az az állításom se, hogy az egyházi ügyek iránt való érdeklődés fokozódik az önálló egyházakban. Erről különben mi, az új templomok mellett szolgáló lelkészek tanúságot is tehetünk.

Az önálló egyházakká alakulás új, eddig igénybe nem vett erőket gyűjt egyházunk szolgálatába.

Az egymás mellett élő gyülekezetek nemes versenye csak áldásos eredményt hozhat a gyülekezeti életbe.

Mindenik egyház a mutatkozó szükséglethez képest megfelelőbben intézkedhet, mert nem köti meg kezét az egyház más részeire való tekintet.

Végül, mint döntő érvet említem meg dr. Eröss Lajos püspöknek ide vonatkozó eme nézetét: „Egy 60—70,000 lelket számláló svájci városban (Basel) lehet mondani minden 1500 lélekre egy lekipásztor esik s azok így is csak in spirituálibus foglalatosak. Münchenben meg van jelenleg 240 róm. kath. pap, úgy, hogy a hívek közül egyre alig jut ezer lélek. És mi?... Mi egymagunk küzködünk hét, tízezer lelkes, nagy Babylonokban!

Erről a keserves állapotról nem is akarok bővebben beszélni, csak annyit jegyzek meg, hogy aki nálunk a nagy egyházközségek felosztásának és a lelkészek szaporításának égető szükségét be nem látja, az vagy vak, vagy rosszakaratu ember”.

Az önálló egyházakká szervezkedés maga után vonja az önálló egyházmegyévé alakulást is, mert ha azt akarjuk, hogy ez alakulás a tervezet szerint hajtsák végre, akkor egyelőre legalább egységes terv szerint kell az első berendezkedést végrehajtani, ezt pedig csak úgy vihetjük keresztül, ha a felügyeletet gyakorló egyházmegyei közgyűlés minden tagja ismeri a döntés alá kerülő határozat körülményeit. Az egyházmegyévé szervezkedést a közös érdekek helyes képviselése és az egyes gyülekezetek igényeinek összhangzó és gyors elintézése is így kívánja. Így óvjuk meg és így biztosítjuk e nagy egyházközség együvé tartozandóságát és így lesz annak be- és kifelé, lent és fent nagyobb súlya, mint valaha...

A presbitérium az előterjesztésre a következő határozatot hozta: „Mivel egyházunk a közel múlt minden alkotásával az itt megjelölt cél elérésére törekedett és mivel a javaslat függeléke gyanánt bemutatott költségvetés a javaslat megvalósítását lehetőnek tünteti fel: azért a presbitérium a javaslatot elvileg elfogadja és mivel végleges kerestülvitelét az egyház jól felfogott érdekében is kívánatos-

th 2v

nak tartja“ azért a részletes terv kidolgozására egy bizottságot küldött ki 62 számú határozatában. Hódmezővásárhely, 1912 április hó.

Bányay Sándor,
egyh. jegyző.

TANÜGY.

Dr. Papp Károly, egyetemi magántanár. Öröme vagon a mi öreg kollégiumunknak. Egyik ifjú tanárunk, dr. Papp Károly a napokban tette le a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán egyetemi magántanári vizsgálatát. A fényes eredménnyel végződött vizsgálat iránt nagy elismeréssel voltak a kar tagjai s a vallás- és közoktatásügyi miniszter a magántanári képesítést tudomásul véve, dr. Papp Károlyt ebben a minőségben megerősítette. Örömmel adunk hírt mi is ezekről; Papp Károly az egész főiskolának mondhatjuk kedvence; lebilincselő modora, jóságos egyénisége, pár évi ittléte alatt meghódított mindeneket. Buzgó egyháziasságában felismerjük a papfiút. Fényes tehetségével eddig is, — és ime most e nagy vizsgálatnál is, — fényt hozott az ősi Alma Materre. Szeretettel üdvözljük ez alkalommal véle együtt az ő édes atyját, a beregiek nesztorát. Legyen ez előhaladása Isten dicsőségére s mindnyájunk örömeire és nyereségére.

Kerti iskola. Szatmáron. A szatmári áll. elemi iskolában, próbaképen egyelőre, egy pár osztályt, mihelyt az idő kedvezni fog, alkalmas helyen a szabadban fognak elhelyezni. Hogy ez a modern újítás mily áldásos lehet, elképzelheti az is, aki ilyet még nem látott, de látta és érezte az iskolák fülledt levegőjét. Jó volna ezt elvégre nekünk is megpróbálni.

A Budapesti Filológiai Társaság szerdán délután Hegedüs István elnöklésével felolvasó ülést tartott. Elsőnek Darkó Jenő tanár bemutatta Boros József debreceni főiskolai hallgatónak „Pindaros ódáinak metrikai szerkezete“ című dolgozatát. Boros a pindarosi ódák rendkívül bonyolult és ezideig alig értett verstani szerkezetét a metrum és a tánc szoros összefüggésének szemmel tartásával fejti meg.

A svéd tornarendszer meghonosítása. Tekintettel arra, hogy Budapesten a közoktatás vezérferfiái nagy fontosságot tulajdonítanak annak, hogy a fővárosi iskolákban működő testnevelési tanárokat és tanárnőket a svéd tornarendszer alapelveiben alaposan kiképezzék, dr. Déri Ferenc tanácsos előterjesztésére elhatározta a tanács, hogy tizennégy székesfővárosi testnevelési tanerőt kiküld a Kopenhágában május hó folyamán tartandó háromhetes tornatanfolyamra. E tornatanfolyamot a főváros tanácsának kérésére a dán kir. tornatanárképző-intézet tartja Knudsen dán kir. tornafelügyelő vezetésével.

Új kir. kath. főgimnázium. A kultuszminiszter Besztercebányán 751 ezer korona költséggel új kir. kath. gimnáziumot s azzal kapcsolatban internátust létesít. Az internátust szerzetesek fogják vezetni. (Nemde jézsuiták?)

KÜLÖNFÉLÉK.

Husvét után.

„Maradj velünk, — hű mesterünk!“
Imánk hozzád eképen esd.

Szavad ha zeng, — mi fény dereng?

Bár elközelg a titkos est.

Maradj velünk, — ha csüggedünk!

S erők megfogyva, bűn megejt:

A sír ölen, — hol semmi fény,

Te gyújts előtlünk égi jelt.

(Gerock.)

Ford.: Uray Sándor.

Örömhír Aradról. Május 11-én nagy Kálvineum-ünnep lesz Aradon, melyre városszerte folynak az előkészületek. Nemcsak a református egyház tehát, de az egész közönség, sőt a város vezetősége is magáévá teszi a Kálvineum-ügyét, melyről egy aradi lapban igazán nagy örömhirt olvasunk. Van Arad városának egy árvaháza (valamikor a szabadkőművesek alapították), de a város fedezet hiányában az árvákat externálta s most a remek szép park közepén álló egyemeletes modern palota üresen áll. Az a gondolat foglalkoztatja tehát az illetékes fórumokat, hogy adják át ezt a telket s épületet a Kálvineumnak, azzal a kikötéssel, hogy kötelesek lesznek egy a város szükségait is kielégítő tanítónőképzőintézetet létesíteni. Az említett lap közlése szerint gróf Tisza István, Arad város képviselője a napokban ott lesz s a kérdés ekkor fog eldőlni. Aradot a losonci példa buzdította fel s mi hisszük, hogy áldás fogja koronázni a a szép gondolatot.

Kiss Ferenc esperes, a Kálvineum fáradhatatlan elnöke, néhány heti pihenőre tengeri fürdőbe utazott.

Harangszó a pusztában. A szatmármegyei Szaniszló község református híveinek egy jelentékeny része a gróf Károlyi-féle uradalom tanyáin él, akik bizony csak jó ritkán járulhatnak az Úr házába. Pedig buzgó templomos nép a szaniszlai, apraja, nagyja egyaránt. Most az egyik, legnépesebb tanyán élő híveknek nagy örömet szerzett az ő hű pásztoruk, Takács Ferenc lelkész; gyűjtést rendezett egy tanyai harangra. Meg is érkezett a vidám szavú, zengő nyelvű kis harang húsvét másnapjára, boldog örömet vívén ki magával a tanyai lelkek közé. Eztán minden reggel, minden este megzendülnek a szent harangok, hogy ércajakkal hirdessék ami a harang szélére vésetett: „Egyengessétek a pusztában a mi Istenünknek útját!“

Gyászhir. Eötvös Sándor, a fülöpszállási református egyház lelkipásztor, folyó hó 13-án, élete 81-ik évében elhunyt. A B. F. R. A.

Kálvineum-est Hajdúszoboszlón. A hajdúszoboszlói egyház, a debreceni főiskolai kántus közreműködésével folyó évi április 20-án hangversenyt rendez. A megnyitó beszédet főtiszteletű püspök úr, az ünnepi beszédet dr. Lencz Géza th. tanár tartja. A műsor többi számai: szavaltatok, ének és zenedarabok.

Öllőzés. Egy bukaresti oláh egyetemi tanárnak, ama 16 jeles nagyváradi oláh kispap (érdekében Bukaresten tartott népgyűlésen elmondott beszédéből öllőzzük ki és szögezzük le ezt a pár sort: Butculescu elnök szónoklatban ismertette az esetet. Elmondta, hogy „a barbár magyarok ismét milyen rettenetes csapást mértek az egész román fajra”. Gyülölettől izzó szavakkal fordult azután „az ázsiai esőrdá ellen, amely ezer év alatt se tudott civilizálódni és állandó brutalitásokkal keseríti a magyarországi román testvérek életét”. Négy-öt hasonló szónoklat után a népgyűlés elfogadta a határozati javaslatot, amely szerint a románok tiltakoznak a magyarság legújabb barbár merénylete ellen. Azután felhagzott a *Desteapta-te Romane!* című himnusz és a közönség szétoszlott. Este az Athenaeum-színházban diszeloádás volt. Jellemző, hogy a román államvasut a tiltakozó gyűlésre utazóknak ötven százalék kedvezményt adott.

Új református anyaegyház. Versecen, Szabolcska Mihály temesvári lelkész buzdítására, mint értesülünk, új, önálló református anyaegyház van alakulóban. Temesvártól el az Aldunáig ez lesz a szétszórt magyarság középpontja s nemesak egyházi, de magyar nemzeti szempontból is nagy missiót fog teljesíteni a verseci új református anyaegyház. A szervezkedő mozgalom élén Perjessy Lajos nyug. tanár, mint főgondnok és Molnár József tanfelügyelő, mint egyházi pénztáros és Szabó Géza postaellenőr állanak. Az új egyháznak Fehértemplom és Oravica-fiókjai lesznek. Az új egyház méltán érdemli meg úgy az egyházi főhatóságok, kerület és konvent támogatását, valamint az állam jóindulatát is. Mi pedig Isten áldó kegyelmét kívánjuk a szétszórt csoportokat összegyűjtő prófétalélekre s az ő munkatársaira, majdan munkájuk eredményeire.

Gyászhir. Ifj. dr. Szilassy Aladár, orvostudor, Szilassy Aladár közigazgatási bírónak, a budapesti egyház egyik vezérferfiának s az ottani belmissiói munkák apostolának a fia, e hó 15-én 33 éves korában elhunyt. Az ifjú Szilassy egyháziasságában nagynevű atyja nyomdokán haladott; tanácsbírája volt a drégelypalánkai egyházmegyének s titkára, egy-szersmind éltető lelke a budapesti református ifjúsági egyesületeknek. Mély részvételt vagyunk a gyászoló család s a vesztet egyházmegye s belmissiói egyesületek iránt. Hamvait e hó 18-án helyezték örök nyugalomra Losonecon. A B. F. R. A.

Lelkészcserélés. A szatmármegyei genesi református egyház hívei Papp József debreceni segédlelkészt e hó 14-én lelkészükké választották. A genesiek nagyrahitott, apostoli lelkű ifjú pástort nyertek; Papp József pedig kedves szép munkatert nyert az Úr szőlőjében. Áldás legyen a választása.

A szegedi egyház, mint értesülünk, 700 ezer korona költséggel, Szeged legszebb helyén, a Tisza Lajos-körúton, háromemeletes bérpalotát épített.

melynek jövedelme 30 év múlva fedezni fogja az egyház összes szükségét s már addig is lehetővé teszi a szükséges fejlesztést. Az új palotát a békésbányai egyházmegye április 15-én ott tartott közgyűlésének is bemutatták. A szegedi egyháznak ez a hatalmas nagy erőnyeresége Bereczk Sándornak, az egyház fáradhatatlan buzgóságú lelkipásztornak az érdeme, akit mi is szeretettel üdvözlünk most a nagy mű tétő alá jutása alkalmából.

Az új gör. kath. egyházmegye területe. Az új püspökséget a mostani görög katolikus püspökségekből kihalászandó plébániákból alakítják meg, még pedig az eperjesi egyházmegyéből 8, a munkácsiból 40, a nagyváradiából 41, a szamosújváriból 4 plébániát engednek át az új püspökség számára, úgy, hogy az új püspökség az esztergomi egyházmegye fenhatósága alá tartozó budapesti plébániával együtt 126 plébániát fog magába foglalni s híveinek száma az eddigi megállapítások szerint 180,833, akik közül 146,476-an magyar anyanyelvűek.

Hírek az újvilágból. Az amerikai református magyar egyházak mind nagy lelkesedéssel ünnepelték március 15-ikét, este pedig hazafias ünnepélyeket és az összetartás érzetét melegen fenntartó bankettet rendeztek. Ilyen kedves híreket vettünk New-Yorkból, ahol több helyen is ünnepeltek, továbbá Homestead, Philadelphia, Loarin, Bridgeport stb. egyházaiból.

A közös protestáns bizottság Degenfeld József gróf és Baltik Frigyes ág. ev. püspök elnöklete alatt április 26-án d. u. 4. órakor, a Deák-téri evangélikus egyházi épület dísztermében ülést tart.

Új motu proprio. Külföldi lapok egy új motu megjelenéséről adnak hírt, melyben a pápa németországi papjainak megtiltja a politizálást. Kár, hogy ezt a motut ide Magyarországra is el nem küldi öszentsége.

A görög katolikusok tehát csakugyan megnyerték a magyar püspökséget. Hozzájárult elvben a pápa is, meg a király is. Eddig minden rendben volna, csak aztán az új egyházmegye kikerekítése igazságos és a magyarság érdekeinek megfelelő legyen. Féltő, hogy a nemzeti érdek majd itt is porba hull. Egyébiránt az oláh görögkatolikus főpapok már meg is feleltek az új püspökség eszméjére: Lugoson új, oláh gör. katolikus theológiát létesítenek, melynek alapját Hosszú Vazul püspök százezer koronás alapítványával vetette meg.

Újabb árvízveszedelem Szatmárban. Az Úr ismét meglátogatta népét. Fehérgyarmat, Panyola, Gacsály, Jánk és Majtis újra szenvednek az árvíz miatt. Legyen ez a szomorú hír ösztönzés mindnyájunknak arra, hogy püspökünk adakozásra kérő szavait megfigyeljük s igyekezzünk felsegélni a mi sokszorosan meglátogatott atyánkfiait. (Jakab, IV. 17.)

Lelkészcserélés. Az összel tette le a papi vizsgát *Tornyai János*, nem rég még kollégiumunk növendéke, a derék népköltő, Tornyai János hasonnevű fia. Mint már vizsgázott atyafi nyert Kigyóson, a beregi egyházmegyében helyettesi állomást s most a kajdanói hívek egyhangúlag nyilvánuló bizalma folytán lelkészi meghívást. — Örömmel értesítjük lapunk olvasóit erről a választásról és őszintén szerencsét kívánunk ehez mind a gyülekezetnek, mind az ifjú lelkipásztornak, aki olyan hamar katédrát és biztos révet talált.

Az internátus és tanárképző ügyében kiküldött egyházkerületi nagybizottság folyó hó 16-án a főiskolai tanácsteremben *Baltazár Dezső dr.* püspök és *Degenfeld József gróf* főgondnok elnökle mellett ülést tartott. A bizottsági tagok teljes számmal jelentek meg. Ott voltak: Csürös Ferenc gimn. tanár, konviktusi felügyelő, Dóczi Imre középiskolai felügyelő, Ferenczy Gyula rektor, Karai Sándor főgimn. igazgató, Kovács József polgármester, Márk Endre udvari tanácsos, egyházkerületi s főiskolai ügyész, Sass Béla theol. tanár, Szele György debreceni lelkész, Tóth Károly jogakadémiai tanár, Mitrovics Gyula előadó. Az előadó bemutatta azt az alaptervezetet, amelyet a nagybizottság által kiküldött szűkebb körű albizottság készített, melynek tagjai voltak főtiszt. püspök úr elnöklése mellett Dóczi Imre, Ferenczy Gyula, Karai Sándor, Tóth Károly és Mitrovics Gyula előadó. Az egyetem felállításával egyidejűleg létesítendő egyetemi s addig is sürgősen szervezendő akadémiai internátus normál költségvetését, miután időközben más oldalról terv merült fel az egyetemi internátus nagyobb szabású társadalmi támogatására, a bizottság szükségesnek tartotta eme tervek megérlelődésének bevárását. Azért az egyetemi internátus-ügy részleteinek a tárgyalását erre való tekintetből jelenleg időszerűnek még nem tartotta s így csak az addig is felállítandó akadémiai internátus dolgait tárgyalta behatóbban, mely azonban már is úgy szerveztetnék, hogy a későbbi nagyobb intézménynek is a magvát alkothassa. Ehez képest elfogadta csekély módosítással az akadémiai internátus bemutatott normál költségvetését; úgyszintén elfogadta a gazdasági tanács által már az egyházkerületi közgyűlés elé is beterjesztett építési terveket és azok költségvetését. Ezzel kapcsolatban kimondta a bizottság, hogy az építkezések keresztülviteléhez szükséges költségek fedezésére 460,000 korona kölcsön felvételére kér felhatalmazást az egyházkerületi közgyűléstől. Az egyházkerületi közgyűléshez ilyen irányban leendő felterjesztésnek, valamint az akadémiai internátus fegyelmi- és kormányzati rendszabályainak kidolgozására Ferenczy Gyulát, Tóth Károlyt és Mitrovics Gyulát küldötte ki. A bizottság az egyházkerületi közgyűlést megelőzőleg még egy ülést tart.

A mezőtúri lelkészválasztáshoz. A Gergely Antal halálával megüresedett mezőtúri lelkészi állomás betöltésének ügye erősen fejlődik tovább és pedig a hibás kiindulásnak megfelelőleg fejlődik. Ha már az eddigi eseményekről hírt adtunk, hírt adunk a legújabb stációról is. Amint a lapunkban megjelent közleményekből is tudják olvasóink, a mezőtúriak elsőben Soltész Elemér, Ravasz László, Juhász László és Csomasz Dezső közül kívántak volna meghívás útján választani. Azután ajánlatba hozattak Csánki Benő és Bartók Jenő is; ellenben kijelentették, hogy nem reflektálnak: Soltész és Ravasz. Majd Csánkitól és Bartóktól is eltekintettek, ellenben a Szabolcska nevét is kombinációba vették. Szabolcska nyilatkozata után azonban csak Csomasz és Juhász maradtak a küzdőtéren. Most, amint értesülünk, *Juhász László* jelöltsége is lehetetlenné tétetett. Lehetetlenné tette a gömörmezei egyházmege, melynek közgyűlése Lukács Géza alispán indítványára fegyelmi eljárást indított a Juhász László presbiteriuma ellen. Az alispán esküdt ellensége Juhásznak s mint ilyen, meg-

tudta, hogy a hanvai presbiteriumnak az adósegély kérdésben évek óta ellenséges álláspontja van a gömöri egyházmegevel, sőt most is kérvénye fekszik az egyházmege zöld asztalán, amelyben szeretve tisztelt lelkészüknék fizetését újabb 525 koronával emelik. A kérvény kapcsán Lukács Géza alispán, egyházmegei tanácsbíró (ki már előbb, március 24-én is minősíthetetlen információt adott Juhász László hanvai lelkészlől a mezőtúri paphallgató küldöttségnek), azt indítványozta, hogy a hanvai csizi, sajlénártfalvi egyházak presbiteriumai ellen fegyelmi vizsgálat indíttassék. A gömöri egyházmege szenvedélyes vita után szótöbbséggel helyt adott a propositionnak, így most a hanvai hármás egyház presbiteriuma fegyelmi vizsgálat alatt áll. Az autonóm jogait védő presbiterium ugyan teljesen tisztán és sértetlenül fog kikerülni a fegyelmi vizsgálatból, de mivel az Egyházi Törvények II. t.-c. 16. §-nak 3-ik kikezdése szerint: a lelkészi állomásra pályázni kívánók szolgálati bizonyítványa csak akkor fogadható el, ha igazolva van benne, hogy a pályázó nem áll fegyelmi vizsgálat alatt: így a hanvai presbiterium elnöke, Juhász László most sem Mezőtúrra, sem sehova nem pályázhat. Ehhez a magyarázathoz ugyan az adott esetben, midőn tulajdonképen nem a lelkész, hanem az egyház presbiteriuma helyeztetett vád alá, szó férhet s a hanvai pap a maga részéről is a siker teljes reményével felebbezheti a szolgálati bizonyítványt megtagadó esperesi határozatot. Amíg azonban jogorvoslást talál, addig Túron is régen betöltötték a kérdéses lelkészi állást.

Halálozás. A fülöpszállási református egyház mély megilletődéssel és fájdalommal tudatja, hogy 52 év óta szeretett és buzgó rendes lelképásztora, nagytiszteletű *Eötvös Sándor* úr folyó hó 13. napján, hosszas betegség után életének 81-ik évében jobblétre szenderült. Temetése 1912. évi április hó 15-én, délelőtt 10 órakor lesz. Áldás és béke hamvaira! Fülöpszállás, 1912. évi április 13. A fülöpszállási református egyház presbiteriuma.

Egyházmegei gyűlés Nyíregyházán. Nyíregyházáról jelentik: Április 17-én, csütörtök délelőtt vette kezdetét a vármegyeiháza kistermében a Középszabolcsi református egyházmege gyűlése. A Görömbe Péter esperes elnökle alatt tartott gyűlés iránt széleskörben nagy érdeklődés nyilvánult meg. Az egyházmege lelkészei és főemberei csaknem valamennyien Nyíregyházára érkeztek ez alkalomra és így történhetett meg, hogy a vármegyeiháza kisterme a gyűlés céljaira tényleg kis teremnek bizonyult. Egymás hátán szorongtak a résztvevők a tanácskozó teremben, ahol úgyszólván mozogni sem lehetett. Az egyházmegei gyűlés tárgysorozatán ezúttal nem kevesebb, mint 108 ügy szerepelt. Legnagyobb részt folyó ügyek, de volt egynehány bírósági ügy és azonkívül egy fegyelmi ügy is.

A bihari református egyházmege közgyűlése. A bihari református egyházmege ez év április hó 19-ik napján tartja rendes közgyűlését, amelyen fontos egyházmegei ügyek kerülnek napirendre. A megelőző napon bírósági ülés lesz. A közgyűlésre Sulyok István esperes bocsátotta ki a meghívót, amely szerint 43 tárgy lesz a tárgysorozaton.

Másfélezer ember halála. A tripoliszi haretéren sem pusztult el eddig annyi emberélet, mint amennyi a *Titanic* hajó elsüllyedésével az Atlanti tengerbe veszett. Nagyobb részt angol és amerikai dúsgazdag emberek (a katasztrófának azonban 2 magyar és 27 horvát áldozata is van), művelt, előkelő urak, hiszen ez a hajó a modern hajóépítés remeke volt, a legnagyobb hajók egyike, mely valaha az Óceánt járta. Már építése is milliókba került és millió értékek voltak rajta, pénz, gyémánt, ékszerek s a legdrágább érték: az ember maga. S most mindezek ott vannak a tenger fenekén. Az emberi ész, amely mindent ki számított, mindent mérlegelt, nem számíthatta és nem számította ki az úszó jégheggyekkel való találkozást. És ezek az északi jégmezőkről leszakadó nagy, óriás jégtömegek okozták a veszedelmet. Vagyunk annyira keresztyének és emberek, hogy megilletődésünknek és részvétünknek ez alkalomból mi is kifejezést adjunk és a tengert járó, az amerikai bányákban pusztuló szegény magyarság sorsa felett is felsóhajtsunk.

A nagyszalontai egyházmegye múlt hét folyamán tartott tavaszi közgyűlésén megalakította a Kálvineum-bizottságot, melynek elnökévé Balog Ambrus esperes, ügyvezető elnökké Szondy Géza kisperegi lelkész választatott meg. Ugyancsak ez a gyűlés jóváhagyta az aradi presbitérium azon határozatát, hogy az aradi középiskolai vallástanítás teljesítésére egy önálló vallástanári állás szerveztessék.

Doktorrá avatott lelkész. A kolozsvári tudományegyetemen a múlt hét folyamán avatták bölcészettudorrrá Gyenge János békéscsabai, illetve elválasztott mezőteleki lelkészt. Gratulálunk!

Szatmári hírek. Az egyháztanács elhatározta, hogy az ottani evangélikus hittestvéreknek a rendes díjakért ad a temetőjében sírhelyet. A németi egyház új kántorlakást épít. A felsőbb leányiskolában egy új tanszéket létesítenek. Az egész tél folyamán valóságos estélyek, vasárnapos iskolák és bibliaolvasó órák tartottak; a templomba járás élénkítésére vendégszónokok kérték fel (március 3. Uray Sándor debreceni-, március 24-én Soltész Elemér nagybányai lelkészek szolgáltak). Nagyban folynak az előkészületek a május 5-iki Kálvineum-ünnepre, melyen főtiszteletű püspök úr is részt vesz; az ünnepi szónok Haypál Benő budai lelkész lesz. Május 19-én avatják fel a leányiskola új tornatermét, mely egyszersmind evangelizáló terem is lesz. A templom fűtésére eddig 4060 korona gyűlt.

A görögkeletiek zsinatja. Három götögkeleti egyházmegye, ú. m. a nagyszabenyi, aradi és karánsebesi, e héten zsinatot tartott, amelyen egyakarattal elhatározták, hogy a lelkészek fizetését kongruával 2400 koronára egészítse ki az állam. Mézes madzagnak azt emlegetik, hogy a magyar nyelv alaposabb tanítása érdekében külön, egyházmegyei egyházi tanfelügyelői állásokat szerveznek, persze államsegélyből. Az államsegélyt részben meg is kapták, pl. a nagyváradi vikáriátus területére. Mi pedig ugyanakkor hiába zörgetünk a mi ügyeink rendezéséért a kormányhatalomnál. Legjobb volna nekünk is az oláh zsinatok protekciójához fordulni. Mert hogy ők előbb megkapják a lelkészi fizetésrendezést, az eddigiekből következtethető.

Munka és vallás. A szociálisták március 4-én az általános, egyenlő, titkos, községenkénti választójog mellett az ország több városában tüntető körmeneteket rendeztek és népgyűléseket tartottak. Megmutatták, hogy mekkora agitáló és szervező képességük van. Anyagilag az az ország megy előre, amelynek a földművelés által termelt nyersanyagait egy hatalmas belföldi ipar dolgozza fel. Ez tény, amellyel a komoly magyar hazafiak is számolnak és kifejtett földművelésünk mellé megfelelő ipart is szeretnének teremteni. Munkájuk azonban lassan megy előre. Sok tekintetben állani látszik. Miért? Sok oka van ennek. Az egyik leglényegesebb ok az, hogy a magyar ember nem szívesen adja fiát iparosnak. Kevés a magyar iparos. A másik az, hogy a szociálisták csak a termelés és munka vas-törvényére esküszik és nem érzi a szeretet, a minden ember iránti szeretet felemelő erejét. Csak erőszakkal akar boldogulni. Ezért aztán ellenszenves a többi osztályok előtt. Nálunk különben is nagyon kicsiny tekintélye van az iparos osztálynak. Az iparos tanoncot pedig határozottan semmibe sem veszik. Hogy is vennék, hiszen mégcsak nem is iparos tanonc, mert mindent csinál szegény, csak a mesterségét nem tanulja. Küldönc, szolga, dajka, mindenek, kukta, de a műhelyben legtöbbször csak addig van, amíg kisöpör. Természetes, hogy kevés szülőnek van kedve ilyen pályára adni gyermekét. Inkább napszámosnak neveli, mint iparosnak. Nagy akadály a ipar haladásának, hogy a magyar iparosoknak egy igen nagy része nem volt az ország határára túl. Nem ismeri az idegen népek iparát és iparos osztályát és így azt sem tudja, hogy külföldön milyen számottevő tényező ez az elem. Az ifjúsági egyesületek igen nagy szolgálatot tesznek a magyar iparosnak, hazánk anyagi fejlődésének is, amikor megismertetik úgy a földműves, mint az iparos ifjúságot az evangéliummal. Kétségtelen ugyanis, hogy a keresztyén jellemű, életű s ezeknek megfelelő munkát végző iparosok magatartása úgy a közönséggel szemben, mint az alkalmazottakkal szemben, egészen más hatást fog kiváltani, mint a tisztán csak haszonra, élvezetre alkalmazottjainak és a közönségnek megnyuzására utazó, hazudozó fuser iparos világ. S meg vagyunk győződve róla, ha a magyar szülők ilyen iparosokat látnak, akik nemcsak itthon, de a külföldön is kiképezték magukat, akiknek életelve a hivatás tisztességes betöltése, az imádságos munka: szívesen fogják gyermekeiket vezetésükre és gondjaikra bízni s ezáltal módot nyújtani nekik, hogy egy taniult, ügyes és keresztyén nemzedéket neveljenek a hazának s a magyar iparosnak. — Álom ez talán? Lehet, hogy még most annak látszik, de Isten segédelmével valóság lesz belőle.

Ausztráliában Queenslandben óriási vasúti építkezések folynak. A Brisbane városban kiküldött 8 ifj. ker. egyesületi titkár szorgalmasan dolgozik a munkások között. Az ismeretterjesztő előadások vetített képekkel és azok nélkül, a zeneestélyek és vallásos összejövetelek teljes mértékben meghódították a munkásokat, akiket a munka folyama alatt is többszörönként felkeresnek. A kantinosné kénytelen volt üzletét feladni, mert az ifj. ker. egyesületi sátrakat látogató munkások egyáltalában nem vették igénybe sem szeszes italait, sem ételeit.

A **bélzerindi egyház** dr. Gyenge János lelkész helyébe egyhangúlag Igyártó Sándor volt aradi, jelenleg debreceni segédlelkészt választotta meg lelkipásztorává. Kegyelem és békesség legyen e választáson! (Róm. I. 7.)

Uj orgona. Bezó (Ungm.) református egyháztanácsa a temploma részére szükséges új orgona készítésével a számos pályázó közül Országh Sándor és Fia rákospalota-újfalui orgona és harmonium gyáros céget bízta meg. A mű a legújabb csőrendszer szerint készült és a pünkösdi ünnepekre lesz a használatnak átadva.

A **debreceni református egyház sajtóügyi bizottsága** készséggel szállít vidékre konfirmációi kátékat, bibliákat, zsolnárokat, imakönyveket és jutalomkönyveket. Kívánatra árjegyzéket küldünk, esetleg kolportőrünk személyesen is megjelenik árúsítás céljából. Tisztelettel Uray Sándor református lelkész, a sajtóügyi bizottság vezetője. Debrecen, Kossuth-utca 75. sz.

Rövid hírek. A főváros elemi iskoláiban 44 napközi otthon van. — Miskolc városa Deák Ferencnek szobrot emel. — A király Czirók János csallóköz-arányosi református lelkésznek, félszázadot meghaladó érdemes működése elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta. — Kiewben egy rituális gyilkossági pör izgatja hónapok óta a kedélyeket. A vádlottak elítélését biztosra veszik. — Az Úrania tudományos színházban Dante Divina Comediáját színre alkalmazták. — A főváros közoktatási bizottságába hölgyeket is vesznek be. — Makón új községi polgári leányiskolát létesítenek. — A panyolai árvíz-károsultaknak az állam 3000 korona segílyt ígért. — A derecskei baptisták rezes bandával köszöntötték fel a Zsuzsánnákat. — A lelkész árvák Otthona (Kálvineum) javára kiadott „Magyar Naptár” ellen Péter Mihály szamosdobi görög kath. esperes-plébános a templomban oláh nyelven izgatott. A debreceni ítélőtábla izgatás vétségéért három havi államfogházra és száz korona pénzbüntetésre ítélte Péter Mihály esperes urat. — A debreceni főiskola igazgatótanácsa gyűlését május 8-án tartja. — Egy amerikai filantrop, Schiff Jakab, több társaival Palesztinában zionista műgyetemet alapít. — Az athéni egyetem jubileumán egy magyar tanárt is díszdoktorrá avattak (Pecz Vilmost). — Szatmáron az evangélikus hitestvérek templomépítéshez kezdenek. — A Bethlen Gábor-kör május 18–19-én országos ünnepséget rendez. — A svájci iskolákban iskolai takarékpénztárak vannak; ezáltal akarják már a gyermekeket takarékoságra szoktatni. — A pápa elébe minap négyszáz francia iskolásgyerek zárandokolt.

Szerkesztői üzenetek.

Sinecurus. Helyben. Mi a felebarátainkkal, kartársainkkal s különösen a hozzánk szeretettel lévőkkel szemben egészen más eszközöket szoktunk használni s ezektől az, — állítjuk csinosabb eszközöktől, sem gyanúsításokra, sem pedig fenyegetésekre el nem térünk. — (is.)

J. A. S-jád. Levél meg.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA.

Szerkesztő helyettes: URAY SÁNDOR.

1900—1912. sz.

Pályázat.

a nagykarolyi református egyházmegyében levő *kántorjánosi* református rendes lelkészi állásra.

Jövedelem. 1. Szénapénz az egyház pénztárából 50 korona. 2. Régibb terményfizetés helyett készpénz 1200 korona. 3. Kataszteri birtokiv. szerint 34 hold 454 □-öl szántó föld haszonbére 1200 korona. 4. kat öl (24 köbméter) kemény tűzifa beszállítva per 20 korona = 120 korona. 5. Stóla átlag egyházkerületi szabályzat szerint fizetve 130 korona. Mindössze 2700 korona. A 2. pont alatti 1200 koronába az eddigi állami 308 korona 64 fillér állami fizeték-kiegészítés is — congrua — beleszámítva.

Megválasztott lelkész állását folyó évi szeptember 1-ső napján köteles elfoglalni.

Felszerelt pályázati kérvények folyó évi május hó 4-ig Berey József espereshez Nagyecséd, Szatmár vármegye küldendők.

Kelt Debrecen, 1912 április 3.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

segédlelkészi állásra a makói református egyházban.

Fizetés. 1. 1200 korona az egyházpénztárából, havi előleges részletekben.

2. A kijelölendő tanintézetekben hitoktatásért évi 370 korona.

3. Halotti anyakönyvi bejegyzésekért esetenként 28 fillér.

4. Egy szobából álló lakás.

5. Tűzifa helyett 10 korona.

Kötelesség. Hetenként a rendes lelkéssel felváltva a templomi és temetési szolgálat teljesítése. kijelölendő helyeken s meghatározott órákon, hitoktatás.

Irodai munkák végzése a rendes lelkész utasítása szerint. Egyébként az egyházban érvényes szolgálati szabályzat az irányadó.

Az állásra pályázhatnak az ez évben IV-ik évet végező theológusok is. A próbaszónoklatra meghívandók utiköltségét az egyház fedezi. Az állás július 1-én elfoglalandó.

Pályázati kérvények f. 1912. év május hó 1-ső napjáig alulírotthoz adandók be.

Makó, 1912 április 12.

Nagy Károly,
elnök, lelkész, kir. tanácsos.

Van szerencsém becses figyelmét felhívni
budapesti mintára berendezett saját készítményü

kész férfiruha-üzletemre,

hol dus raktárt tartok ugy férfi, fiu- és gyer-
mekruhából, valamint a legfinomabb bel- és
külföldi szövetekből, melyekből a legelegánsabb
férfi öltönyt, felöltöt, vagy téli kabátot **mérték
szerint** a legelegánsabb kivitelben, jutányos
árban készitek.

Ennek meggyőződésére kérem a közeledő
idény beálltával leendő szükségletének fedezésére
engem megbízni s bizton tudom, hogy már az
első rendelés után állandó vevőim közé fogom
sorozhatni.

Czégvezető :

Fettmann Sándor.

Tisztelettel :

Róth Adolf.

*Legszebb kivitelü
képek, nagyítások,
festmények a leg-
olcsóbb árak mellett*

Burg Izsó

*fényképész műter-
:mében készülnek:*

**DEBRECZEN,
Kossuth-utca 24.**

Hegedüs és Sándor

protestáns irodalmi
könyvkiadóhivatalában
Debreczenben

ujabban megjelentek :

	Ára füzve	kötve
Barosa János , Gyászdalok ref. ének- vezérek használatára	K 2—	
Debreczeni Lelkésztár . IX. kötet		K 10—
Eröss Lajos dr. , Református hit- tudomány (Dogmatika).	K 4—	K 6—
Jánosi Zoltán , Papi dolgozatok VI. k.	K 4—	K 6—
Lukácsy Imre , Egyházi beszédek.	K 4—	
Mitrovics Gyula , Összegyűjtött Papi dolgozatok VI. kötet		K 7—
Peti Lőrincz , Egyházi beszédek II.	K 4—	K 6—
" " " " III.	K 4—	K 6—
" " " " IV.	K 4—	K 6—
Renan Ernő , Az evangéliumok és második keresztyén nemzedék		K 9—
Renan Ernő , Az antikrisztus		K 9—
" " Szent Pál, a keresz- tyénség eredetének története		K 9—

Hajdumegye egyedüli külföldön
tanult kötszerész mester

VITÁRIUS SÁNDOR

Debreczen, Piac-utca 16. Alföldi Takaré-
kassza

penztár palota

készíti a jelenkor legjobb
sérvkötőit, hasköötőit, keztyűit,
múlábakat, műkezeket és
egyenestartókat.

6 h 2v